

ART STUDIES QUARTERLY

Тримесечно списание за теория, история и критика на изкуството
Институт за изследване на изкуствата към Българската академия на науките – София
ГОДИНА 59-а 2026
ISSN 0032-9371

СЪДЪРЖАНИЕ

Камелия Николова. Бертолт Брехт – един от големите реформатори на театъра на XX век 4

Николай Йорданов. Влиянието на Брехт върху българската граматургия 18

Боян Цанев. Семиотика на пространството: Брехтови отражения в киното на Питър Грийнауей 24

Тодор Петев. Между белия куб и черната кутия: галерията, сцената и сивата зона на съвременното зрителство 34

Петър Денчев. Канонизираната революция: Бертолт Брехт и реформирането на зрителския поглед 46

Красимира Иванова. Брехтовият ефект между предателството и предаването на завета: *Опера за три гроша* между театъра, киното и антимюзикъла 54

Алекс Дачев. Ариан Мнушкин и нейният *Театър дю Солей* в пространството на европейския лабораторен театър 61

РЕЦЕНЗИИ

Анна Шойлева-Чомакова. За монографията *Българският театрален XX век* на Йоана Спасова-Дикова 69

Зорница Каменова. За историческото изследване *Българският театър 1856–2026. Репертоарни политики. Постановъчни практики* на Камелия Николова 71

Мария Митева. С вкус и формули за утре. За изданието *Николай Дюлгероф (1901–1982) в писма. 125 години от рождението* 73

Тодор Петев. Когато галерията излезе на сцената: визуалното изкуство и съвременната британска грама 76

ПРЕВОДИ

Нора Голешевска. Изкуството в перспективата на философската археология на Джорджо Агамбен. Преводаческа бележка към *Археология на производението на изкуството* от Джорджо Агамбен 80

Джорджо Агамбен. *Археология на производението на изкуството* 84

РЕЗЮМЕТА 94

CONTENTS

Kamelia Nikolova. Bertolt Brecht – One of the Great Reformers of 20th-Century Theatre 4

Nikolay Iordanov. The Influence of Brecht on Bulgarian Drama 18

Boyan Tzanev. Semiotics of Space: Brechtian Reflections in the Cinema of Peter Greenaway 24

Todor Petev. Between the White Cube and the Black Box: The Gallery, the Stage, and the Grey Zone of Contemporary Spectatorship 34

Petar Denchev. Canonised Revolution: Bertolt Brecht and the Reformation of the Spectatorial Gaze 46

Krasimira Ivanova. The Brechtian Effect Between Betrayal and the Transmission of the Legacy: *The Threepenny Opera* Between Theatre, Cinema, and Anti-Musical 54

Aleks Dachev. Ariane Mnouchkine and Her *Théâtre du Soleil* in the Space of the European Laboratory Theatre 61

REVIEWS

Anna Shoyleva-Chomakova. *The Bulgarian Theatrical Twentieth Century* 69

Zornitsa Kamenova. On the Historical Study *Bulgarian Theatre 1856–2026. Repertoire Policies. Staging Practices* by Kamelia Nikolova 71

Maria Miteva. With Taste and Formulas for Tomorrow. On the Edition *Nikolay Diulgheroff (1901–1982) in Letters. 125th Anniversary of His Birth* 73

Todor Petev. When the Gallery Takes the Stage: Visual Art and Contemporary British Drama 76

TRANSLATIONS

Nora Goleshevska. Art from the Perspective of Giorgio Agamben's Philosophical Archaeology. Translator's Note to *Archeologia dell'opera d'arte* by Giorgio Agamben 80

Giorgio Agamben. *Archeologia dell'opera d'arte* 84

SUMMARIES 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

гоц. г-р Катерина Гаджева (главен редактор, изкуствовед, Институт за изследване на изкуствата – Българска академия на науките)

ORCID ID: 0009-0000-2600-7452

проф. г. н. Камелия Николова (зам.-гл редактор, театровед, Институт за изследване на изкуствата – Българска академия на науките; Национална академия за театрално и филмово изкуство *Кръстьо Сарафов*)

ORCID ID: 0000-0003-2269-8270

проф. г. н. Венцислав Динчев (археолог, Национален археологически институт с музей – Българска академия на науките)

проф. г. н. Галина Лардева (изкуствовед, Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство *Проф. Асен Диамандиев* – Пловдив)

гоц. г-р Деян Статулов (киновед, Институт за изследване на изкуствата – Българска академия на науките)

гоц. г-р Ива Досева (изкуствовед, Институт за изследване на изкуствата – Българска академия на науките)

гоц. г-р Марина Колева (изкуствовед, Институт за изследване на изкуствата – Българска академия на науките)

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

проф. г. н. Владимир Петрухин (изкуствовед, Руска академия на науките – Москва, Русия)

проф. г-р Дина Йорганова (киновед, Университет *Сент Андрюс*, Великобритания)

проф. г-р Мариан Цуцуй (киновед, Институт за история на изкуството, Румънска академия на науките – Букуреш, Румъния)

проф. г. н. Патрис Павис (театровед, Университет VIII, Париж, Франция и Университета в Кент, Обединено кралство)

проф. г-р Яна Хашъмова (киновед, Охайо стејт юнивърсити – Кълъмбъс, Охайо, САЩ)

Почетни членове:

акад. Гојко Суботич (изкуствовед, САНУ, Византоложки институт – Белград, Сърбия)

чл. кор. проф. Елка Бакалова (изкуствовед, Българска академия на науките)

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП:

проф. г. н. Камелия Николова, съставител

гл. ас., г-р Ани Руменова, секретар

Анна Андреева, редактор

Петър Гълъбов, преводач

Даниел Нечев, графичен дизайн и прегледач

Информация за абонаменти – на електронния адрес на списанието: problemaizkustvoto@gmail.com

Списание *Проблеми на изкуството* е рецензирано и реферирано в European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS) издание на Института за изследване на изкуствата.

Адрес на редакцията:

Институт за изследване на изкуствата,

Българска академия на науките,

списание *Проблеми на изкуството*,

ул. *Кракра* 21, София 1000

тел.+359 2 944 24 14

E-mail: problemaizkustvoto@gmail.com

EDITORIAL BOARD:

Assoc. Prof. Katerina Gadjeva, PhD (Editor-in-Chief, art historian, Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences)
ORCID ID: 0009-0000-2600-7452

Prof. Kamelia Nikolova, DSc (Deputy Editor-in-Chief, theatre studies, Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences; National Academy for Theatre and Film Arts Krastyo Sarafov)
ORCID ID: 0000-0003-2269-8270

Prof. Ventsislav Dinchev, DSc (archaeologist, National Archaeological Institute with Museum – Bulgarian Academy of Sciences)

Prof. Galina Lardeva, DSc (art historian, Academy of Music, Dance and Fine Arts Prof. *Asen Diamandiev* – Plovdiv)

Assoc. Prof. Deyan Statulov, PhD (film studies, Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences)

Assoc. Prof. Iva Dosseva, PhD (art historian, Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences)

Assoc. Prof. Marina Koleva, PhD (art historian, Institute of Art Studies – Bulgarian Academy of Sciences)

INTERNATIONAL ADVISORY BOARD:

Prof. Vladimir Petruhin, DSc (Russia)

Prof. Dina Iordanova, PhD (film studies, University of *St. Andrews*, Great Britain)

Prof. Marian Tutui, PhD (cinema studies, Institute of Art History, Romanian Academy of Sciences, Romania)

Prof. Patrice Pavis, DSc (theatre studies, Paris VIII University, France and University of Kent, UK)

Prof. Yana Hashamova, PhD (cinema studies, Ohio State University, Columbus, Ohio, USA)

Honorary members:

Acad. Gojko Subotic (art historian, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Serbia)

Corr. Memb. Prof. Elka Bakalova, DSc (art historian, Bulgarian Academy of Sciences)

EDITORIAL STAFF:

Prof. Kamelia Nikolova, DSc., editor

Assist. prof. Ani Rumenova, editorial secretary

Anna Andreeva, copyeditor

Petar Galabov, translator

Daniel Nechev, design

Subscription information is available at:
problemaizkustvoto@gmail.com

Art Studies Quarterly is a peer-reviewed and refereed in European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS) periodical of the Institute of Art Studies.

Contact details:

Art Studies Quarterly, Institute of Art Studies, Bulgarian Academy of Sciences, 21 *Krakra* Street, 1000 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2 944 24 14, fax: +359 2 943 30 92
problemaizkustvoto@gmail.com

От съставителя

Editorial

Фокусната тема на настоящия брой на списанието е *70 години от смъртта на Бертолт Брехт. Театралните реформатори*.

През 2026 г. театралният свят отбелязва 70 години от смъртта на Бертолт Брехт (1898–1956) – един от големите реформатори на европейския театър на XX век. Тази годишнина е повод както да припомним значението на Брехтовия театър за развитието на съвременното сценично изкуство, така и да коментираме въобще ролята на театралните реформатори и на техните експерименти за постоянната актуалност на театъра и за необходимостта на обществото от него.

Продължава ли и какво е влиянието на Брехт върху днешната театрална практика? Кои от групите големи реформатори в европейския театър на XX век днес са особено актуални? Има ли съвременната сцена своите нови реформатори? От какви реформи, експерименти и личности се нуждаят театърът и изкуството като цяло днес? Кои са значимите реформатори в българския театър?

На тези и редица други въпроси, свързани с личностите, променящи и обновяващи с гръзките си идеи, експерименти и открития театралната сцена и културното пространство, ще търсят отговор включените в броя текстове от водещи и млади изследователи.

Камелия Николова

The focus theme of this issue of the journal is the *70th anniversary of Bertolt Brecht's death. Theatrical Reformers*.

In 2026, the theatre world marks the 70th anniversary of the death of Bertolt Brecht (1898–1956), one of the great reformers of 20th-century European theatre. This anniversary is an occasion both to recall the importance of Brecht's theatre for the development of contemporary performing arts and to comment in general on the role of theatre reformers and their experiments in keeping theatre continually relevant and necessary to society.

What is Brecht's influence – and is it ongoing – on today's theatrical practice? Which of the other great reformers in 20th-century European theatre are particularly relevant today? Does the modern scene have its new reformers? What reforms, experiments, and personalities does a theatrical artist need today? Who are the significant reformers in Bulgarian theatre?

The texts in this issue, written by both leading and emerging researchers, seek answers to these and a number of other questions related to the personalities who are changing and revitalising the theatre landscape through their bold ideas, experiments, and discoveries.

Kamelia Nikolova

С настоящия брой на списание *Проблеми на изкуството* поставяме началото на новата рубрика *Преводи*. В нея ще представяме знакови класически и съвременни текстове от областта на историята и теорията на изкуството, киното и театъра, които до този момент не са публикувани у нас. За да разкрием пълноценно техния исторически и културологичен контекст, материалите ще бъдат придружавани от коментари и бележки.

With this issue of the *Art Studies Quarterly* journal, we are launching the new *Translations* section. In it, we will present iconic classical and contemporary texts in the field of history and theory of art, cinema, and theatre, which have not been published in Bulgaria until now. In order to fully reveal their historical and cultural context, the materials will be accompanied by comments and notes.